

Feis Charn Tóchair

Ceiliúradh ar chultúr agus athbheochan na Gaeilge
i gCo. Dhoire.

Dé Sathairn 29 Aibreán 2023

Conradh na Gaeilge, Carn Tóchair

Spríocdháta do GACH iontráil

Dé Luain 20 Márta

www.ancarn.org/whats-on/feis2023/?lang=ga

RIALACHA & TREOIRLÍNTE.....	4
COMÓRTAIS AITHIRISEOIREACTH FILÍOCHTA.....	4
Gaelscoileanna.....	9
Naíscoileanna Gaeilge.....	9
Bunscoileanna (Béarla).....	9
Meánscoileanna.....	10
COMÓRTAIS SCOLÁIREACTHA (Comhrá).....	11
COMÓRTAS FÁINNE.....	11
COMÓRTAIS CHOMHRÁ (Naíscoileanna & Gaelscoileanna)....	11
COMÓRTAS EALAÍNE.....	12
COMÓRTAIS SCRÍBHNEOIREACTHA	13
Gearrscéal	13
Filíocht	13
COMÓRTAS CEOL TRAIDISIÚNTA	13
Fidil	13
Amhránaíocht Thraidisiúnta (trí Ghaeilge)	14
Feadóg Stáin.....	14
Feadóg mhór.....	14
Bosca Ceoil.....	14
Consairtín.....	14
Bainseo / Maindilín	15
Bodhrán.....	15

Giotár.....	15
Cláirseach	15
Comórtais na bhFonn Mall.....	16
Fonn Mall: Fídhil	16
Fonn Mall: Feadóóg Stáin.....	16
Fonn Mall: Cláirseach	16
Fonn Mall: Feadóóg Mhór	16
Fonn Mall: Bosca Ceoil.....	17
Fonn Mall: Giotár.....	17
Fonn Mall: Consairtín.....	17
Grúpa Ceol Traidisiúnta.....	17
COMÓRTAS AN FHÁINNE: Rogha na gCeisteanna (do dhéagóirí)	18
COMÓRTAS AN FHÁINNE: Rogha na gCeisteanna (do dhaoine fásta)	20
COMÓRTAS AN FHÁINNE: Leagan amach	21
ROGHA NA nDÁNTA do Ghaelscoileanna.....	22
ROGHA NA nDÁNTA do Bhunscoileanna (Béarla).....	30
ROGHA NA nDÁNTA do Mheánscoileanna.....	33
Foirm Iontrála do Scoileanna.....	41
Dearbhú Chosaint an Pháiste thar ceann Scoile.....	42

RIALACHA & TREOIRLÍNTE

1. **Comórtas aithriseoireacht filíochta:** Tá rogha dánta curtha ar fáil i gclár na Feise seo do gach aoisghrúpa. Tá fáilte roimh rannpháirtithe, áfach, dán eile dá rogha féin a rá má tá sin níos fóirsteanáí dóibh, a fhad is gur i nGaeilge atá an dán.
2. **Comórtas Scoláireachta:** Páirtscoláireacht suas go 50% ar fáil i ngach rannóg den chomórtas seo. Is gá páirt a ghlacadh i gcomórtas amháin eile san fheis - **sa chomórtas aithriseoireacht dánta, sa chomórtas ceol traidisiúnta nó san amhránaíocht thraidisiúnta** le bheith cáilithe le scrúdú cainte a dhéanamh do scoláireacht. Tabharfar tús áite do dhaltaí nach bhfuil scoláireacht faighte acu cheana féin. Tabharfar tús áite do dhaltaí as mórcheantar Charn Tóchair (seoltaí le cód poist BT46). Déanfar teagmháil le heagraíochtaí eile lena fháil amach an bhfuil scoláireachtaí faighte ag iontrálaithe cheana féin.
3. **Comórtas Fáinne:** Is siombail choitianta thraschultúrtha é an fáinne a sheasann don aontacht agus don leanúnachas. Ní bhíonn tús ná deireadh leis, ná deighilt ar bith ann, agus léiríonn sé comhlántacht agus síoraíocht.

Tá an comórtas Fáinne oscailte do dhaltaí meánscoile agus do dhaoine fásta. **Ní bheidh cead ag páistí bunscoile atá i Rang 6 nó níos óige ach cur isteach ar Chomórtas an Fháinne Airgid nó Cúpla Focal.** Le linn an chomórtais seo beidh comhrá ag an mholtóir le gach iontrálaí. Tá sampla de na ceisteanna agus leagan amach an chomórtais ar fáil sa tsiollabas.

4. **Comórtas Comhrá:** Tugann an comórtas seo deis iontach do thuismitheoirí a bhfuil páistí de gach aois acu blaiseadh a fháil ar an dóigh ar féidir leis an Ghaeloideachas fíor-dháttheangachas a sholáthar.

Cad é an Comórtas Comhrá?

Sa chomórtas seo labhraíonn an moltóir go neamhfhoirmeálta i nGaeilge le gach páiste ar réimse téamaí; na rudaí a thaitníonn agus nach dtaitníonn leo, a dteaghlach, saol na scoile agus a gcairde. Tugann an comórtas seo léargas do thuismitheoirí ar an méid Gaeilge atá ag a bpáistí agus ar an méid Gaeilge a thuigeann siad. In amanna tarlóidh sé go dtabharfaidh na páistí is óige freagraí i mBéarla, ach léiríonn seo gur thuig an páiste an cheist a cuireadh ar an chéad dul síos. Is éacht ann féin é seo ar chóir bheith bródúil as.

Critéir: Déanfar moltóireacht ar an mhuinín agus ar scileanna cumarsáide na bpáistí, **chan** ar an méid Gaeilge atá acu nó ar chaighdeán Gaeilge an pháiste.

5. **Comórtas Ealaíne:**

Téamaí:
Naíscoil – Rogha oscailte
Rang 1 – Rang 7 – Samhradh
Bliain 8 – Bliain 14 An áit is fearr liom.

Déan cinnte go bhfuil na hiontrálacha déanta ar leathanach páipéir nach bhfuil níos mó ná A3. Má tá scríbhneoireacht ar bith ar na pictiúir déan cinnte gur i nGaeilge atá sí. Ar chúl an phictiúir amháin, déan cinnte go bhfuil an t-eolas thíos ann:

Ainm

Scoil

Rang

Uimhir Theagmhála

Seoltar iontrálacha don chomórtas ealaíne chuig An Carn roimh Dé Céadaoin 19 Aibreán

6. **Comórtas Scríbhneoireachta: Gearrscéal** 500 focal (i nGaeilge) nó níos lú a scríobh. Ag leibhéal na bunscoile, thig leis na scéalta bheith lámhscríofa.

Ag leibhéal na meánscoile caithfidh na scéalta bheith clóbhualte le spásáil dhúbailte idir na línte.

Spríodhata:

Leibhéal na mbunscoileanna: **Dé Céadaoin 19 Aibreán**

Leibhéal na meánscoileanna: **Dé Céadaoin 19 Aibreán**

Téama: Rogha Oscailte

Déanfar measúnú ar na gearrscéalta de réir na gcritéar seo a leanas:

Leibhéal na mbunscoileanna:

Bunúlacht

Carachtar

Forbairt Plota

Stíl/Ealaín

Leibhéal na meánscoileanna

Bunúlacht

Stíl

Carachtar

Forbairt Plota

Cruinneas & Saibhreas Gaeilge*

* Baineann le Eochairchéim 5 amháin.

Ní bheidh aon chostas ar iontráil a chur isteach ar an chomórtas scríbhneoireachta.

7. Comórtas Scríbhneoireachta: Filíocht

Ní féidir ach dán amháin an dalta a chur isteach don rannóg seo. Téama: rogha oscailte. Ní mór don dán a bheith i nGaeilge.

Ag leibhéal na bunscoile, thig leis na dánta bheith lámhscríofa. Ní mór trí véarsa a bheith ann ar a laghad.

Ag leibhéal na meánscoile

Caithfidh na dánta a bheith clóbhuailte le spásáil dhúbailte idir na línte. Ní mór ceithre véarsa ar a laghad a bheith ann.

Spríodhata:

Leibhéal na mbunscoileanna: **Dé Céadaoin 19 Aibreán**

Leibhéal na meánscoileanna: **Dé Céadaoin 19 Aibreán**

Ní bheidh aon chostas ar iontráil a chur isteach ar an chomórtas scríbhneoireachta.

8. Comórtas Ceol Traidisiúnta.

Tá 19 rannóg sa Chomórtas Ceol Traidisiúnta: fidil, feadóg stáin, feadóg mhór, bainseó/maindilín, consairtín, bosca ceoil, cláirseach, bodhrán, giotár, amhránaíocht thraidisiúnta agus grúpa ceoil thraidisiúnta. Beidh comórtais ar leith d'fhoinn mhalla don fheadóg stáin, feadóg mhór, cláirseach, fidil, bosca ceoil, consairtín agus giotár.

Rannóg Amhránaíocht Thraidisiúnta: Tá fáilte roimh dhaltaí amhráin dá rogha féin a chanadh a fhad is gur i nGaeilge atá sé.

Uirlis aonréad

Ní gá do gach dalta idir R1- R5 ach fonn amháin a sheinm do na comórtais aonair. Beidh seit de 2 fhonn* de dhíth ar gach duine os cionn Rang 5. Fonn amháin ó dhá shórt rithime, ríl & port.

Beidh comórtas ar léith d'fhoinn mhalla do na huirlisí, feadóg stáin, feadóg mhór, cláirseach, fidil, bocsa ceoil, consairtín agus giotár.

Ní mór do dhuine ar bith atá ag dul don bhodhrán nó giotar a gceol beo féin a shocrú le tionlacan a dhéanamh leis. Mura féidir do cheol féin a shocrú cuir seo in iúl agus tú ag clárú agus déanfaidh muid ár ndícheall freastal ort. Níl cead ceol taifeadta a úsáid.

Grúpa Ceol Traidisiúnta: ní mór ar a laghad triúr a bheith sa ghrúpa agus ní mór

ar a laghad dhá uirlis dhifriúil a bheith ann. Ní mór seit iomlán a dhéanamh le trí fhonn dá rogha féin, le dhá fhonn le chéile, ag stopadh agus ansin an tríú fonn a sheinm.

9. Foirmeacha Iontrálacha:

Foirm Iontrála do Scoileanna

Is féidir le múinteoirí scoile foirmeacha a chur isteach ó rang s'acu féin. Ní mór foirm iontrála faoi leith a úsáid do gach comórtas faoi leith.

Líon isteach Teideal agus Uimhir an Chomórtais ag barr na foirme agus liostaigh ainmneacha na n-iontrálaithe atá ag glacadh páirte ann. Líon isteach ag bun na foirme an táille iníoctha. Ní mór dearbhú cosaint an pháiste a bheith sínithe ag príomhoide na scoile agus cóip amháin seolta isteach leis na foirmeacha iontrálacha do scoileanna agus na táillí. Mura bhfuil cead ag páiste a bheith i ngrianghraf nó físeán, ní mór Leonne Ní Loinsigh a chur ar an eolas i scríbhinn roimh lá na feise.

Nó

Iontráil an Dalta

Le cuidiú linn clár ama na feise a chur le chéile, iarraidimid ar dhaoine áiteanna a chlárú ar líne tríd ár suíomh idirlíon. <https://ancarn.org/whats-on/feis2023/?lang=ga>

Ní mór foirm amháin a líonadh do gach páiste.

Bí cinnte agus ainm, rang agus scoil do pháiste a chur isteach. Roghnaigh an ticéad cuí de réir líon na gcomórtas a mbeidh siad ag cur isteach iontu.

Beidh deis agat tic a chur le gach comórtas a bheas do pháiste ag cur isteach ann.

10. **Táillí**

Táille na gcomórtas: £2.50 an dalta an comórtas.

Comórtas an Fháinne: £4.50

Comórtas Scoláireachta: £5.00 (dhá chomórtas, féach an nóta thuas)

Beidh lacáistí do theaghlaigh a chuireann isteach ar 8 gcomórtas agus níos mó. Glaigh ar Leonne 028 79549978 le haghaidh lacáiste.

*Ní ghlacfar le hiontrálacha sna comórtais filíochta, scoláireachta, comhrá, & ceol traidisiúnta níos moille ná: Déardaoin 28 Aibreán .

Seo le deis a thabhairt an clár ama fá choinne lá na Feise a dhearadh. Seolfar clár an lae chuig na rannpháirtithe uilig trí r-phost, a chláraíonn tríd an suíomh idirlíon, ar a laghad seachtain amháin roimh an Fheis.

Cuirfear na scoileanna ar an eolas faoi amanna uile na gcomórtas.

Seol iontrálacha na gcomórtas agus táillí chuig:

Leonne Ní Loinsigh, An Carn, Tír Chiana, Machaire Rátha,

Co. Dhoire BT46 5NH

Déan seiceanna infóirte le **Conradh na Gaeilge Charn Tóchair**

Roimh lá na feise

Tuilleadh eolais ar fáil ó Leonne Ní Loinsigh: 028 7954 9978

<https://ancarn.org/whats-on/feis2023/?lang=ga> nó r-phost: eolas@ancarn.org

COMÓRTAIS AITHIRISEOIREACHT FILÍOCHTA

Gaelscoileanna

- GS01 Dán Rang 1 rogha dánta ar lch 21
GS02 Dán Rang 2 rogha dánta ar lch 21
GS03 Dán Rang 3 rogha dánta ar lch 22
GS04 Dán Rang 4 rogha dánta ar lch 23
GS05 Dán Rang 5 rogha dánta ar lch 24
GS06 Dán Rang 6 rogha dánta ar lgh 25 & 26
GS07 Dán Rang 7 rogha dánta ar lgh 27 & 28

Náiscoileanna Gaeilge

- GS08 Dán (rogha an dáin oscailte)

Bunscoileanna (Béarla)

1. Dán Primary 1 rogha dánta ar lch 29
2. Dán Primary 2 rogha dánta ar lch 29
3. Dán Primary 3 rogha dánta ar lch 30
4. Dán Primary 4 rogha dánta ar lch 30
5. Dán Primary 5 rogha dánta ar lch 31
6. Dán Primary 6 rogha dánta ar lch 31
7. Dán Primary 7 rogha dánta ar lch 32

Meánscoileanna

8. Bliain 8 rogha dánta ar lch 33
9. Bliain 8 (Iardhaltaí bunscoile) rogha dánta ar lch 33
10. Bliain 9 rogha dánta ar lch 34
11. Bliain 9 (Iardhaltaí bunscoile) rogha dánta ar lch 34
12. Bliain 10 rogha dánta ar lch 35 & 36
13. Bliain 10 (Iardhaltaí bunscoile) rogha dánta ar lch 35 & 36
14. Bliain 11 rogha dánta ar lch 37 & 38
15. Bliain 12 rogha dánta ar lch 39 & 40
16. Bliain 13 Dán: Rogha Oscailte

COMÓRTAIS SCOLÁIREACHTA (Comhrá)

17. Scrúdú scoláireachta - Bliain 8
18. Scrúdú scoláireachta Bliain 8 Iardhaltaí bunscoile
19. Scrúdú scoláireachta - Bliain 9
20. Scrúdú scoláireachta Bliain 9 Iardhaltaí bunscoile
21. Scrúdú scoláireachta - Bliain 10
22. Scrúdú scoláireachta Bliain 10 Iardhaltaí bunscoile
23. Scrúdú scoláireachta - Bliain 11
24. Scrúdú scoláireachta Bliain 11 Iardhaltaí bunscoile
25. Scrúdú scoláireachta - Bliain 12
26. Scrúdú scoláireachta Bliain 12 Iardhaltaí bunscoile
27. Scrúdú scoláireachta - Bliain 13

COMÓRTAS FÁINNE

28. Fáinne Airgid
29. Fáinne Óir
30. Cúpla Focal

COMÓRTAIS CHOMHRÁ (Naíscoileanna & Gaelscoileanna)

GS09	Naíscoil:
GS10	Rang 1
GS11	Rang 2
GS12	Rang 3
GS13	Rang 4
GS14	Rang 5
GS15	Rang 6
GS16	Rang 7

COMÓRTAS EALAÍNE

31.	Naíscoil	Téama: Rogha oscailte
32.	Bunscoil (ar bith)= bl.1- 2	Téama: Samhradh
33.	Bunscoil (ar bith)= bl.3- 4	Téama: Samhradh
34.	Bunscoil (ar bith)= bl. 5-7	Téama: Samhradh
35.	Bliain 8 - 10	Téama: An áit is fearr liom...
36.	Bliain 11 - 12	Téama: An áit is fearr liom...
37.	Bliain 13 -14	Téama: An áit is fearr liom...

COMÓRTAIS SCRÍBHNEOIREACHTA

Gearrscéal

Comórtas do Ghaelscoileanna

- GS17   Rang 3 - Rang 4
- GS18   Rang 5 - Rang 7
38.   Eochairchéim 3   (Comórtas do Iardhaltaí Bunscoile)
39.   Eochairchéim 3   (Do dhaltaí ag foghlaim Gaeilge)
40.   Eochairchéim 4   (Comórtas do Iardhaltaí Bunscoile)
41.   Eochairchéim 4   (Do dhaltaí ag foghlaim Gaeilge)
42.   Eochairchéim 5   (Oscailte do chách)

Filíocht

43.   Rang 5 - Rang 7
44.   Eochairchéim 3   (Comórtas do Iardhaltaí Bunscoile)
45.   Eochairchéim 3   (Do dhaltaí ag foghlaim Gaeilge)
46.   Eochairchéim 4   (Comórtas do Iardhaltaí Bunscoile)
47.   Eochairchéim 4   (Do dhaltaí ag foghlaim Gaeilge)
48.   Eochairchéim 5   (Oscailte do chách)

COMÓRTAS CEOL TRADISIÚNTA

* Breathnaigh ar na rialacha agus treoirlínte ar lch 6, le do thoil.

Fidil

49.   Rang 4   Téama: Rogha oscailte
50.   Rang 5   Téama: Rogha oscailte
51.   Rang 6   Téama: Rogha oscailte
52.   Rang 7   Téama: Rogha oscailte
53.   Bliain 8 - Bliain 10   Téama: Rogha oscailte
54.   Bliain 11 - Bliain 14   Téama: Rogha oscailte

Amhránaíocht Thraidisiúnta (trí Ghaeilge)

55.	Rang 1 - Rang 2	Téama: Rogha oscailte
56.	Rang 3 - Rang 4	Téama: Rogha oscailte
57.	Rang 5 - Rang 7	Téama: Rogha oscailte
58.	Bliain 8 - Bliain 10	Téama: Rogha oscailte
59.	Bliain 11 - Bliain 14	Téama: Rogha oscailte

Feadóg Stáin

60.	Rang 1	Téama: Rogha oscailte
61.	Rang 2	Téama: Rogha oscailte
62.	Rang 3	Téama: Rogha oscailte
63.	Rang 4	Téama: Rogha oscailte
64.	Rang 5	Téama: Rogha oscailte
65.	Rang 6	Téama: Rogha oscailte
66.	Rang 7	Téama: Rogha oscailte
67.	Bliain 8 - Bliain 10	Téama: Rogha oscailte
68.	Bliain 11 - Bliain 14	Téama: Rogha oscailte

Feadóg mhór

69.	Rang 4 - Rang 5	Téama: Rogha oscailte
70.	Rang 6 - Rang 7	Téama: Rogha oscailte
* Breathnaigh ar na rialacha agus treoiríní ar lch 6, le do thoil.		
71.	Bliain 8 - Bliain 10	Téama: Rogha oscailte
72.	Bliain 11 - Bliain 14	Téama: Rogha oscailte

Bosca Ceoil

73.	Rang 4 - Rang 5	Téama: Rogha oscailte
74.	Rang 6 - Rang 7	Téama: Rogha oscailte
75.	Bliain 8 - Bliain 10	Téama: Rogha oscailte
76.	Bliain 11 - Bliain 14	Téama: Rogha oscailte

Consairtín

77.	Rang 4 - Rang 5	Téama: Rogha oscailte

78. Rang 6 - Rang 7 Téama: Rogha oscailte
79. Bliain 8 - Bliain 10 Téama: Rogha oscailte
80. Bliain 11 - Bliain 14 Téama: Rogha oscailte

Bainseo / Maindilín

81. Rang 4 - Rang 5 Téama: Rogha oscailte
82. Rang 6 - Rang 7 Téama: Rogha oscailte
83. Bliain 8 - Bliain 10 Téama: Rogha oscailte
84. Bliain 11 - Bliain 14 Téama: Rogha oscailte

Bodhrán

85. Rang 4 - Rang 5 Téama: Rogha oscailte
86. Rang 6 - Rang 7 Téama: Rogha oscailte
87. Bliain 8 - Bliain 10 Téama: Rogha oscailte
88. Bliain 11 - Bliain 14 Téama: Rogha oscailte

Giotár

89. Rang 4 - Rang 5 Téama: Rogha oscailte
90. Rang 6 - Rang 7 Téama: Rogha oscailte
91. Bliain 8 - Bliain 10 Téama: Rogha oscailte
92. Bliain 11 - Bliain 14 Téama: Rogha oscailte

Cláirseach

93. Rang 4 Téama: Rogha oscailte
94. Rang 5 Téama: Rogha oscailte

* Breathnaigh ar na rialacha agus treoiríníte ar lch 6, le do thoil.

95. Rang 6 Téama: Rogha oscailte
96. Rang 7 Téama: Rogha oscailte
97. Bliain 8 Téama: Rogha oscailte
98. Bliain 9 Téama: Rogha oscailte
99. Bliain 10 Téama: Rogha oscailte
100. Bliain 11 - Bliain 14 Téama: Rogha oscailte

Comórtais na bhFonn Mall

Fonn Mall: Fidil

101.	Rang 4	Téama: Rogha oscailte
102.	Rang 5	Téama: Rogha oscailte
103.	Rang 6	Téama: Rogha oscailte
104.	Rang 7	Téama: Rogha oscailte
105.	Bliain 8 - Bliain 10	Téama: Rogha oscailte
106.	Bliain 11 - Bliain 14	Téama: Rogha oscailte

Fonn Mall: Feadóg Stáin

107.	Rang 4	Téama: Rogha oscailte
108.	Rang 5	Téama: Rogha oscailte
109.	Rang 6	Téama: Rogha oscailte
110.	Rang 7	Téama: Rogha oscailte
111.	Bliain 8 - Bliain 10	Téama: Rogha oscailte
112.	Bliain 11 - Bliain 14	Téama: Rogha oscailte

Fonn Mall: Cláirseach

113.	Rang 4	Téama: Rogha oscailte
114.	Rang 5	Téama: Rogha oscailte
115.	Rang 6	Téama: Rogha oscailte
116.	Rang 7	Téama: Rogha oscailte
117.	Bliain 8	Téama: Rogha oscailte
118.	Bliain 9	Téama: Rogha oscailte
119.	Bliain 10	Téama: Rogha oscailte
120.	Bliain 11 - Bliain 14	Téama: Rogha oscailte

Fonn Mall: Feadóg Mhór

121.	Rang 4 - Rang 5	Téama: Rogha oscailte
122.	Rang 6 - Rang 7	Téama: Rogha oscailte
123.	Bliain 8 - Bliain 10	Téama: Rogha oscailte
124.	Bliain 11 - Bliain 14	Téama: Rogha oscailte

Fonn Mall: Bosca Ceoil

125.	Rang 4 - Rang 5	Téama: Rogha oscailte
126.	Rang 6 - Rang 7	Téama: Rogha oscailte
127.	Bliain 8 - Bliain 10	Téama: Rogha oscailte
128.	Bliain 11 - Bliain 14	Téama: Rogha oscailte

Fonn Mall: Giotár

129.	Rang 4 - Rang 5	Téama: Rogha oscailte
130.	Rang 6 - Rang 7	Téama: Rogha oscailte
131.	Bliain 8 - Bliain 10	Téama: Rogha oscailte
132.	Bliain 11 - Bliain 14	Téama: Rogha oscailte

Fonn Mall: Consairtín

133.	Rang 4 - Rang 5	Téama: Rogha oscailte
134.	Rang 6 - Rang 7	Téama: Rogha oscailte
135.	Bliain 8 - Bliain 10	Téama: Rogha oscailte
136.	Bliain 11 - Bliain 14	Téama: Rogha oscailte

Grúpa Ceol Traidisiúnta

(Ní mór seit a sheinm; 3 fhonn)

137.	Rang 3 - Rang 4
138.	Rang 5 - Rang 7
139.	Bliain 8 - Bliain 10
140.	Bliain 11 - Bliain 14

COMÓRTAS AN FHÁINNE: Rogha na gCeisteanna (do dhéagóirí)

1. Dia Duit
2. Cad é an t-ainm atá ort?
3. Cé thusa?
4. Carb as thú?
5. Cén aois atá tú?
6. Cá bhfuil tú i do chónaí?
7. Cá mhéad duine atá i do chlann?
8. Cá mhéad deartháir/deirfiúr atá agat?
9. Cé hé an duine is sine/is óige sa chlann?
10. An tusa an duine is sine sa chlann?
11. An tusa an duine is óige sa chlann?
12. Déan cur síos ar do dheartháir/dheirfiúr.
13. An bhfuil peata agat?
14. Cén t-ainm atá air / uirthi?
15. Déan cur síos ar do pheata.
16. Cad é an t-ainm atá ar do scoil?
17. Cá bhfuil sé suite?
18. Cad é an t-am a d'éirigh tú ar maidin?
19. Cad é a tharla ansin?
20. Cad é a itheann tú don bhricfeasta?
21. Cén dóigh a dtagann tú ar scoil?
22. Cén t-am a dtagann tú ar scoil?
23. Cad é an t-am a dtosaíonn na ranganna?
24. Cad é a itheann tú don lón?
25. Cad é an t-am a gcríochnaíonn na ranganna?
26. Cad é an dóigh a dtéann tú na bhaile?

27. Cad é a rinne tú ar a 5.00 inné?
28. Cad é a d'ith tú don dinnéar?
29. Cad é a rinne tú do do chuid obair bhaile?
30. Ar léigh tú leabhar?
31. Cad é an t-am a ndeachaigh tú a luí?
32. Cá raibh tú ar laethanta saoire anuraidh?
33. Cad é mar a chuaigh tú ann?
34. Cá raibh tú ag stopadh?
35. Cad é mar a bhí na daoine?
36. Cad é mar a bhí an bia?
37. Cad é mar a bhí an t-óstán?
38. Cad é a rinne tú ar maidin?
39. Cad é a rinne tú sa tráthnóna?
40. Cad é a rinne tú san oíche?
41. An rachaidh tú ar ais an bhliain seo chugainn?
42. An raibh tú riamh sa/san Iodáil/Ghearmáin/Baile Átha Cliath?
43. An raibh tú ag an phictiúrlann?
44. Cén scannán is fearr leat?
45. Cad é an caitheamh aimsire atá agat?
46. Cad é an grúpa ceoil/ceoltóir is fearr leat?
47. An maith leat peil/iomáint / camógaíocht &rl.?
48. Cad iad na hábhair a dhéanann tú ar scoil?
49. Cad é an t-ábhar scoile is fearr leat? Cad chuige?
50. Cad é an post ba mhaith leat? Cad chuige?

COMÓRTAS AN FHÁINNE: Rogha na gCeisteanna (do dhaoine fásta)

A

1. Dia duit
2. Cad é an t-ainm atá ort?
3. Cén aois thú?
4. Déan cur síos ort féin
5. Cá bhfuil tú i do chónaí?
6. An bhfuil tú pósta nó singil?
7. Cá mhéad atá i do chlann?
8. An bhfuil peata agat?

B

1. Cá ndeachaigh tú ar laethanta saoire anuraidh?
2. Cad é mar a bhí an aimsir?
3. Cad é a rinne tú gach lá?
4. An rachaidh tú ar ais ar an bhliain seo chugainn?
5. Cad a rinne tú ag an deireadh seachtaine?
6. An raibh tú ag an phictiúrlann ag an deireadh seachtaine?
7. Cad é an caitheamh aimsire is fearr leat?
8. Déan cur síos ar do theach?
9. Cad é an jab/post atá agat?
10. Cén cuid den jab/post is fearr leat? Cad chuige?
11. Cad é a dhéanfaidh tú amach anseo/ sa todhcháí?

COMÓRTAS AN FHÁINNE: Leagan amach

Cúpla Focal   Ní mór ceisteanna 1 - 8 as Rogha na gCeisteanna a fhreagairt.

Fáinne Airgid -   Ní mór a bheidh ábalta na 50 ceist ar Rogha na gCeisteanna a fhreagairt .
Cuirfear 15 ceist as na 50 ceist ort le freagairt.

Fáinne Óir -   Comhrá oscailte

Mairfidh an comórtas 5 - 7 mbomaite

ROGHA NA nDÁNTA do Ghaelscoileanna

Rang 1

Ní Dhearna Mamaí Pháidín

Ní dhearna Mamaí Pháidín
Tóirtín úll don tae,
Mar chuala sí ó Áine
Gur mharaigh Páidín gé.

'Go deimhin', arsa Páidín,
'Níor mharaigh mise gé,
Ach phrioc an gandal dána mé
Is bhuail mé é!

Frogannaí Beaga Glasa

Frogannaí beaga glasa,
Frogannaí beaga buí;
Frogannaí beaga glasa,
is Mamaí Frog ina suí;
Daidí Frog ina sheasamh,
Is maide ina lámh,
Ag taispeáint do na frogannaí,
Cén dóigh le snámh!

Rang 2

An Fhearthainn

Tá an fhearthainn ag titim
Ag titim go trom
Ag titim go trom
Anuas ar mo cheann
Ní maith liom an fhearthainn
Mar fliuchann sí mé
Agus caithfidh mé fanacht istigh
'Rith an lae

*Canann an Mactíre
Le hÁine Ní Ghlinn*

Rachaidh mé ag siúl sa choill
Ag siúl sa choill
Ag siúl sa choill
Rachaidh mé ag siúl sa choill
ag lorg mo bhricfeasta

B'aoibhinn liomsa muicín beag
Muicín beag
Muicín beag
B'aoibhinn liomsa muicín beag mar
dhinnéar nó bricfeasta
Cé hé sin ag siúl sa choill?
Ag siúl sa choill
Ag siúl sa choill
Cé hé sin ag siúl sa choill?
Sin é mo bhricfeasta

Rang 3

*Meitheamh
Treasa Ní Nioclás*

*An ghrian ag taitneamh go hard sa
spéir,
Feirmeoirí ag obair ag sábháil an fhéir,*

*Gliondar ar pháistí - deireadh le scoil,
Picnicí ar an trá is seal ag campáil.*

*Féileacáin ildaite ag eitilt san aer,
Éin bheaga ag eitilt ó chraobh go
craobh.*

*Nóiníní geala ag fás i ngach páirc,
Ainmhithe beoga, gairdíní faoi bhláth.*

*Cluichí, spraoi is spórt,
Beacha is mil,
Tá an samhradh buailte linn.*

*Slaitín Draíochta
Le hÁine Ní Ghlinn*

*Tá slaitín draíochta agamsa
Déanaim spéir
Déanaim teach
Tá slaitín draíochta agamsa
Déanaim grian is gealach*

*Déanaim crainn agus réaltaí
Déanaim oíche
Déanaim lá
Le mo shlaitín draíochta gleoite
Déanaim tonntracha is trá*

*Déanaim raicéad leadóige
Déanaim liathróid's bróga peile
Ansin téann mo shlatín beag I dtaisce
isteach im mhála scoile
leis na pinn luaidhe eile*

*Síolta
Treasa Ní Ailpín*

*Bhí síolta beaga i bhfolach
Istigh i gcroí úll-
Síolta beaga donna
Síolta beaga crua.
Chuir mé síos sa chré iad
Go socair, socair ciúin
Is b'fhéidir, b'fhéidir, b'fhéidir
Go bhfásfaidh crann beag úll.*

Rang 4

An Trá

*Bróga ar mo chosa,
Cóta ar mo dhroim,
Lámhainní ar mo lámha,
Hata ar mo cheann.
Dúnann Daid an doras,
Is aoibhinn liom an lá;
Triúr againn le chéile
Síos go dtí an trá.*

*Feicim ar an bhealach
Bláthanna ag fás;
Eitleáin ar eitilt,
Báidíní ar snámh -
Tógaim liom mo liathróid,
Buicéad agus spád;
Déanaim caisleán láidir
Thíos go bun na trá.*

Nóiníní Bána

*Nóiníní Bána ar imeall na habhann,
Rachaidh mé síos agus piocfaidh mé
ceann,
Ceann beag do Mháire agus ceann beag
dom féin,
Ceann beag do mo chairde ar oileán i
gcéin.*

*Déanfaidh mé slabhra deas bán agus
 órga,
Déanta as nóiníní bána go leor,
Beidh sé go hálainn anuas ar mo cheann,
Mise i mo bhanríon ar imeall na
habhann.*

An Spásaire

*Ba mhaith liom dul don ghealach
Lá éigin, tar éis dinnéir.
Tiománfaidh mé mo spáslong
Suas amach faoin spéir.*

*Fuair mé culaith spásaire,
Um Nollaig ó m'aintín.
Beidh an chulaith nua sin ormsa,
Is mo chóta mór báistí.*

*Nuair a shroichfimid an ghealach
Beidh picnic againn ann.
Beimid ansin ag ithe linn
Is ag breathnú ar an domhan.*

*Ní rachaidh mé rófhada ón long,
Ar eagla dul ar strae,
Ach baileoidh mé roinnt clocha
Sula suífidh mé chun tae.*

*Fillfimid sa spáslong,
Go díreach tar éis an tae,
Mar ní mór dom bheith sa bhaile,
I mo leaba, roimh a naoi.
Le solas na gealaí.*

Rang 5

An Seilide

Chaill mé mo theachín
Arsa an seilide bocht
Chaill mé mo theachín
Is é a bhí go docht

Nuair a dhúisigh mé ar maidin
Bhí mé fuar gan é
D'amharc mé i ngach áit
Ar dheis is ar chlé

Cé thóg mo theachín?
Arsa an seilide nocht
Cé thóg mo theachín?
Cé air a bhfuil an locht?

Codail go Sámh

Codail go sámh
A ghrá gheal mo chroí.
Beidh an oíche chugainn láithreach
Is an ghrian ina luí.

Codail go lá,
Mo stóirín geal féin.
Tá an londubh gan cheol
Is níl spideog sa spéir.

Codail go ciúin,
Mo mhuirnín beag féin.
Tá na réaltóga bána
Go hard, geal sa spéir.

Codail go sámh,
A ghrá gheal mo chroí.
Beidh an oíche chugainn láithreach
Is an ghrian ina luí

Brionglóid an tSeilide

Le hÁine Ní Ghlinn

Tá mé mór
Breathnaím isteach I súile an tsioráif
Scanraíonn mo scáil féin mé
Táimse mór

Tá mé scanrúil
Teitheann an leon uaim nuair a
Chloiseann sé mo ghlór ollmhór
Táimse scanrúil

Tá mé gasta
Faoi mo shliogán mór tá trófaithe is
boinn is
Corn Rásaíochta an Domhain
Tá me gasta

Is mise an Seilide Mór
An créatúr is mó, is gasta,
Is scanrúla ar domhan
Rithigí uaim

Rang 6

Brianglóid an Leoin
Le hÁine Ní Ghlinn

Siúlaim tré ghairdín na ndaoine
Feicim coileáinín fir á thochas féin
Seandúine liath ag siúl suas agus síos
ina chás
Déanann cailín damhsa dom
Caithim briosca chuici
Caochann sí súil orm
Tugaim bualadh lapa di
Sula mbuailim isteach sa bhialann
Áit a bhfaighim béile blásta
Sceallóga is méara linbh -
Béile a shásódh rí

Paitsín
Le Lionard Ó hAinidh

Ó, tá mo chroí bhriste
Faoi scamall is brón
Mar chaill mé mo mhadadh
Amuigh ar an ród.

Níor mhadadh go dtí é,
É beag agus deas,
Ba chuma leis báisteach,
Nó sneachta nó teas.

Bhí cion aige ormsa
Is grá agam dó.
Ní raibh madadh chomh breá leis
Ag aon duine beo.

Ach, d'fhan sé sa tsráid, lá,
Nuair a rith mé isteach,
Is ní fhaca mé Paitsín
Ón lá sin amach.

Ó, thabharfainn aon airgead,
Idir gheal agus bhuí,
Don duine a gheobhadh dom
Paitsín mo chroí.

Cúl an Tí

Tá Tír na n-Óg ar chúl an tí,
Tír álainn trína chéile,
Lucht ceithre chos ag siúl na slí
Gan bróga orthu ná léine,
Gan Béarla acu ná Gaeilge.

Ach fásann clóca ar gach droim
Sa tír seo trína chéile,
Is labhartar teanga ar chúl an tí
Nár thuig aon fhear ach Aesop,
Is tá sé siúd sa chré anois.

Tá cearca ann is ál sicín,
Is lacha righin mhothaolach,
Is gadhar mór dubh mar namhaid sa tír
Ag drannadh le gach éinne,
Is cat ag crú na gréine.

Sa chúinne thiar tá banc dramhaíl'
Is iontaisí an tsaoil ann,
Coinnleoir, búclaí, seanhata tuí,
Is trumpa balbh néata,
Is citeal bán mar ghé ann.

Is ann a thagann tincéirí
Go naofa, trína chéile,
Tá gaol acu le cúl an tí,
Is bíd ag iarraidh déirce
Ar chúl gach tí in Éirinn.

Ba mhaith liom bheith ar chúl an tí
Sa doircheacht go déanach
Go bhfeicfinn ann ar chuairt gealaí
An t-ollaimhín sin Aesop
Is é ina phúca léannta.

Rang 7

Abhainn ag Caint

le Peadar Ó hAnnracháin

Sruthán beag mé, sruthán beag mé,
Ó thaobh an chnoic a thagaim;
Is bím ag léimnigh is ag rith
Is am ar bith ní stadaim.

Tháinig fir is d'imigh fir
Is tiocfaidh fir is imeoidh;
Ach bhíos ag rith is tá mé ag rith
Is beidh mé ag rith i gcónaí.

Aoibhinn liomsa bheith ag rith
Ag gluaiseacht liom go sásta;
An t-uisce agam á thabhairt don mhuir
Le filleadh arís mar bháisteach.

Éistigí liom ag canadh poirt
Éistigí liom, a pháistí;
Éistigí liom ag canadh poirt
Is mé ag rith le fána.

Tháinig fir is d'imigh fir
Is tiocfaidh fir is imeoidh
Ach bhíos ag rith is táim ag rith
Is bead ag rith i gcónaí.

Rialacha Nua

Le hÁine Ní Ghlinn

Is mise an príomhoide nua
Druidigí bhur leabhair
Tá Bean Uí Bhriain san ospidéal
Í imithe glan as a meabhair

Beidh rialacha nua I bhfeidhm anois -
Cuid acu giota beag éagsúil
Níl cead aon leabhar a oscailt
Mura bhfuil sé iontach spéisiúil

Amach anseo ní bheidh againn
Ach cluichí, spórt is spraoi
Mairfidh am loin dhá uair a chloig
Agus ina dhiaidh sin rachamid a luí

Anois osclaígí na boscaí lóin
Cad é seo a fheicim? Arán?
Tá deireadh le ceapairí ar scoil
Amárach tugaigí isteach milseáin

Ach cad faoi obair bhaile?
Uair a chloig nó dhó?
Ná bíodh aon imní oraibh
Tá deireadh leis go deo!

Mo Mháthair

Cé éiríonn ar maidín
Is mise im luí
Ag lasadh na tine
Is ag glanadh an tí?
Cé thagann don leaba
Ag rá liom éirí? -
— Mo mháthair.

Cé chuireann an bricfeasta
Chugam ar an mbord?
Cé a fhaigheann dom mo mhála
Mo leabhair is mo lón?
Nuair a bhímse ag imeacht
Cé a thugann dom póg? -
— Mo mháthair.

Cé a chuireann romham fáilte
Nuair a thagaim isteach?
Cé a thógann mo mhála,
Mo hata is mo bhrat?
Is cé a bhíonn go sásta
Nuair a bhímse go maith? -
— Mo mháthair.

Cé a bhíonn ar a cosa
I gcaitheamh an lae?
Cé a thugann ón tobar
An t-uisce don tae?
Cé a dhéanann an obair
Dár muintir go léir? -
— Mo mháthair.

ROGHA NA nDÁNTA do Bhunscoileanna (Béarla)

Primary 1

Foscail An Doras

Foscail an Doras is amharc isteach
Tóg an laiste is siúil isteach
Suigh ar an stól, is bí ag ól
Cad é mar atá tú ar maidin?

Cuimil do Bhosa

Cuimil do bhosa
Cuimil do bhosa
Suas agus síos
Dún do lámha
Oscail do lámha
Dún agus oscail arís

Dorn ar dhorn
Dorn ar dhorn
Suas, suas, suas
Buail do bhosa
Buail do bhosa
Thuas, thuas, thuas

Primary 2 & Primary 3

Teidí Beag Buí

Teidí beag buí,
Ina shuí ar an stól.
Teidí beag buí,
Ag ithe agus ag ól.

Teidí beag buí,
Anseo i do shuí.
Teidí beag buí,
Teidí beag buí.

Léim Anois

Istigh sa sú tá an babaí cangarú
Léim anois
Léim anois
Léim anois go luath

Istigh sa sú tá an Mamaí cangarú
Léim anois
Léim anois
Léim anois go luath

Istigh sa sú tá an Dadaí cangarú
Léim anois
Léim anois
Léim anois go luath

Primary 4 & Primary 5

Mo Mhadadh

Sin é mo mhadadh
Ina shuí ar an stól,
Bíonn sé ag ithe,
Bíonn sé ag ól.

Ólann sé bainne,
Is itheann sé arán,
Is deir sé 'bhuf', 'bhuf',
Nuair a bhíonn sé lán.

Seáinín ar an Rothar

Seáinín ar an rothar
Is é ag dul síos an bóthar
Seáinín ar an rothar
Aon, dó, trí

Seáinín ar an rothar
Thit sé ar an bhóthar
Seáinín beag ag caoineadh
Aon, dó, trí

Seáinín ar an leaba
A mhamaí leis an bladár
Seáinín ar an leaba
Aon, dó, trí

Seáinín beag ag gáire
Ag súgradh lena chairde
Seáinín beag ag gáire
Aon, do, trí

Primary 6 & Primary 7

Stocaí

Stocaí le stríoca,
Cuid mhór le spotaí,
Stocaí ar gach dath
Sa bhogha báistí.

Caite le chéile
Sa mheaisín le ní
Sáite is báite
I spéirling mhór gaoith'.

Corrstoca an líne,
Ag sileadh na ndeor,
A gcomrádaí slogtha
Ag ollphéist de niteoir.

An tOchtapas
Le Gabriel Rosenstock

Tá mé ocht inniu, arsa an tOchtapas
Is tá mo chairde ag teacht le haghaidh
tae
Is breá liom bheith ocht, arsa an
tOchtapas,
Beidh an chóisir againn ar a sé.

Tá mé ocht inniu, arsa an tOchtapas
Is tá mo chairde ag teacht le haghaidh
tae,
Is breá liom bheith ocht, arsa an
tOchtapas,
Ba sheachtapas mé inné!

ROGHA NA nDÁNTA do Mheánscoileanna

Bliain. 8

Snáthaid an Phúca
Le Gabriel Rosenstock

"Tá pianta im chosa,"
Dúirt snáthaid an phúca.
Tháinig an dochtúir
"Seo dhá chiúbín siúcra;
Leigheasfaidh sé sin thú,
Ní bhfaighfidh tú bás,
Níl rud ar bith cearr leat-
Ach go bhfuil tú ag fás!"

Babóg Shíle

Tá babóg ag Síle
Is í gléasta go deas
Faoi ghúna breá síoda
Agus cóta beag glas.

Is aoibhinn le Síle
Í a chur ina suí
Is a gruaig geal a chíoradh
Sula dtéann sí a luí.

Tá cion mór ag Síle
Ar a babógín féin;
Codlaíonn siad le chéile
Gach oíche den bhliain.

Lámha

Lámha beaga ag péinteáil,
Lámha beaga á ní,
Lámha eile ag tarraingt
Agus lámha le cheile ag guí.

Lámha á n-oscailt is á ndúnadh,
Ag piocadh, ag gearradh,
Is ag scríobh.
Ag cuidiú is ag breith ar a gcairde
I gciorcail mór siamsa is spraoi.

Lámha ag obair is ag súgradh,
Ó mhaidin go duibhe na hoíche.
Caithfimid aire a thabhairt dóibh,
Anois cá bhfuil mo lámhainní?

Teilifís

Le Gabriel Rosentock
(faoi m'iníon Saffron)

Ar a cúig a chloig ar maidin
Theastaigh an teilifís uaithe.
An féidir argóint le beanín
Dhá bhliain go leith?
Síos linn le chéile
Níor bhacas fiú le gléasadh
Is bhí an seomra préachta.
Gan solas fós sa spéir
Stánamar le hiontas ar scáileán bán.
Anois! Sásta?
Ach chonaic sise sneachta
Is sioráf tríd an sneachta
Is ulchabhán artach
Ar faoileáil
Os a chionn.

Bliain. 9

Fear lasta lampaí
le Máirtín Ó Direáin

Ní raibh sé mór an fear
Níor dheas a bhí ach gránna
Is cóip an bhaile mhóir
Ag fonóid faoi gan náire
Ach ghluais gan mhairg fós
Is ar chuailí chuaigh in airde,
Ba dhraíodóir an fear beag
A raibh an solas ina ghlaic,
É ag tabhairt na gile leis
Ó lampa go lampa sráide

Éirígí, a Pháistí!

Éirígí, a pháistí!
Amach linn faoin aer;
Tá an ghrian gheal ag taitneamh,
Níl scamall sa spéir.

Tá gaoth bhog ag séideadh
Thar cnoc agus gleann,
Tá duilleoga ag damhsa
Ar sceach is ar chrann.

Tá úlla is sméara
Go tiubh ar gach craobh,
Tá bláthanna geala
Ag fás ar gach taobh.

Éirígí, a pháistí!
Amach linn faoin aer
Chun aoibhneas a bhaint
As an áilleacht go léir.

Báisteach

Cliop, clap, cliop,
Gan stad, Ar dhíon an tí.
Feairín beag le casúirín
Ag bualadh aon, dó, trí!

Táirní ina lámh aige,
Tá fuadar fíochmhar faoi,
Is foireann de dhaoine beaga
Ag cuidiú lena thaobh.
Cuid acu ag cnagadh
Ar ghloine is ar dhoirse.
Agus ghrúpa mór ag damhsa ,
Gan sos,
Ar bharr mo thí.

Bailithe leo ar maidin,
Scamail is uirlisí.
Tá deora fágtha ar gach sceach,
Is sa chúl ghairdín - tulcaí

Titim na nDuilleog

Le Réamonn Ó Muireadhaigh

Mar ghiní óir
tá duilleogaí an fhómhair
ag soilsiú
i súil na gréine,
ag diúltiú
i mbéal na gaoithe
titim.

Titim na duilleogaí,
ceann ar cheann,
ag dathú an fhéir,
gan fonn,
ag crothadh sa ghaoth,
ina luí
mar bhrat don talamh:
culaith an gheimhridh.

'Siad blianta m'óige
na duilleogaí
ag titim go fras
gan bhlas
ar smior an chrainn.

Bliain. 10

An Damhán Alla agus an Mhíoltóg

'S é a dúirt an damhán alla le míoltóg bheag tráth,
"Ó, tar liom abhaile, a chréatúirín bhreá;
Tá grian gheal an tsamhraidh ag damhsa i mo theach,
Tá ithe is ól ann, nach dtiocfaidh tú isteach?"

Dúirt an créatúr díchéillí is í 'g amharc isteach,
"Is tú croí na féile, is breá liom do theach!
Ach deirtear go mbíonn tú ag ithe 's ag ól
Míoltóga mar mise, idir fhuil agus fheoil."

'S é a dúirt an damhán alla (nach é a bhí glic!),
"Is bréag mhór, dar m'anam, is bréag sin, a mhic!
Tá fíon agus feoil ann, is prátaí go leor,
Is an té a bheadh marbh, go mbeadh sé arís beo!"

Bhal, mealladh an mhíoltóg le foclaí mar sin,
Dúirt sí: "Tá mé sásta, níl amhras faoi sin;
Ní fhanfaidh mé ach tamall!" is chuaigh sí isteach,
Ach níor chuala aon duine go dtáinig sí amach

Icarus

Le Réamonn Ó Muireadhaigh

As croí na gréine
le brúchtadh is le pléascadh
bhris an fharráige
ar an domhan daonna,
bhris anamacha in éadan na mbeann,
na cruacha glasa
na tonnta cúir,
na scaileoga ag rith thar cosa an
tsaoil.

An marcach toinne
a d'éirigh aníos
as lár an aigéin
in éadan na gréine
d'fhan sé ar foluain
móimint shíoraí
is d'imigh as
i mbladhaire solais.

Cailín Béasach

Ní phlabann cailín béasach
An doras riamh;
Ní bhéiceann cailín béasach
Gan fáth, gan chiall;
Ní shleamhnaíonn cailín béasach
An staighre síos-
Nó sin é deir mo Mhamáí
Ar aon nós.

Ní fheictear cailín béasach
Gan a haghaidh a bheith glan;
Ní dhreapann cailín béasach
In airde ar chrann;
Ní luascann sí ar gheataí,
Nó sin é deir mo Mham-
An ndéanann cailín béasach
AON RUD?

An Fómhair
Le Muiris Ó Riordáin

Féachaim i súile na ndaoine,
Na daoine idir óg agus aosta
Tá éisteacht le saothar na gaoithe
Ag lomadh na gcraobh ins na coillte.

Is chimes i súile mo chairde
Uaigneas faoi cheilt agus náire,
Caint gan teanga i láthair:
'Na ligimis orainn, a bhráthair.'

Ach tuigeann mo chairde mo chás-sa,
Is tuigid go dtuigim a scáfaireacht,
Mar is ionann cúis bhróin dúinn is náire
An t-am bheith ag brostú an bháis chugainn.

Féachaim i súile na ndaoine,
Na daoine idir óg agus aosta,
Tá á gciapadh anonn ins an oíche
Isiad ag éisteacht le saothar na gaoithe -
Le saothar na gaoithe.

Bliain 11.

Beach na Scoile

Imigh, a bheach bheag,
Chun aoibhnis an aeir;
Ná fan anseo a thuilleadh,
Ní ionad duit é.

Ní dhéanfá léitheoireacht;
Níorbh fhéidir leat scríobh;
Ní bhfaighfeá aon cheol uainn
Ná eolas na slí.

Ná creidse an léarscáil
'S na bréaga 'tá ann,
Níl fraoch ar a arda
Ná bláthanna ina ngleann.

Is na flóis bheaga 'chíonn tú
I bpictiúir an tí
Níl brí ina gcuisle
Ná mil ina gcroí.

Imigh go rí-mhear
Chun aoibhnis an aeir.
Ná fan anseo a thuilleadh,
Ní ionad duit é.

Samhradh

le Hector Rojas Herazo
(translated by Áine Ní Ghlinn)

Rachaidh mé amarach ar maidin
dath liathchorcra á lorg agam sna
páirceanna
is glacfaidh mé sos faoi chrann ard
le go ndéanfaidh mé comhaireamh
déanfaidh mé suimeanna móra
ceolmhara
deich gcinn de mhéara ar mo lámh.
Is beidh mé ag faire ar na seangáin
bróg á creimeadh acu
faid is a bheidh na dreoilíní teaspaigh
i mbun oibre, eilitreon i ndiaidh
eilitreoin,
dordán an lae á thógáil acu.

An Bioránach

Le Gabriel Rosenstock

Tá biorán ina shrón aige, tá biorán ina shrón (Tá, mo bhrón)
Ach is cuma, sé mo stór é - mo chéad míle grá
(Ní thig liom é a mhíniú ... ní thuigim féin cén fáth).

Tá a chloigeann ar fad lomtha ach tá bobailín ar barr (Díreach sa lár)
Ach is cuma, sé mo stór é - mo chéad míle grá
(Más fiaile i dtuairim chách é, i mo shúile féin is bláth).

Tá muince mheirgeach lann aige thart ar a mhuiníl
("Stíl!" dar leis, "stíl!")
Ach is cuma, sé mo stór é - mo chéad míle grá
(Glacaim leis mar a fhaighim é gan má ar bith ná dá...)

Níl Béarla aige ná Gaelige ná teanga ar bith eile
(Níl aige ach seile)
Ach is cuma, se mo stór é - mo chéad míle grá
(Tá mé sásta é a léiriú agus sásta é a rá).

Géibheann

Le Caitlín Maude (1941 - 1982)

Ainmí mé

Ainmí allta

As na teochreasa

A bhfuil clú agus fáil

Ar mo scéimh

Chroifinn crainnte na coille

Tráth

le mo gháir

ach anois

luím síos

agus breathnaím trí leathshúil

ar an gcrann aonraic sin thall

tagann na céadta daoine

chuile lá

a dhéanfaidh rud ar bith

dom

ach mé a ligean amach.

Bliain 12

Oileanaigh

Le Clíodhna Cussen

Bíonn siad ag damhsa go fóill istoíche
Ag béal na trá,
Ag casadh is ag casadh,
Ildaite faoi sholas glinn na gealaí
Mar a bhíodh muidne ag damhsa fadó
Is na fidil i dtiúin le lapadaíl na mara -
Fadó nuair a bhíodh nithe níos soiléire
ná mar atá
Bhí muid ag fanacht is ag fanacht is ag
fanacht
Ar an bhád bán a tháinig ró-mhinic.

Taisí anios muid, fós ar na carraigeacha
breaca

Cois cladaigh, mar a chumascann an
fear

Leis na slatacha mara
Idir talamh slán an oileáin
Agus ríocht na sáile,

Muid ag faire idir sholas agus clap-
sholas

Ar an bhád bán

Atá ag teacht, cinnte, cinnte, cinnte.

An Canaerí

Bhí éanadán ag Seán Ó Riain,
Is cheannaigh sé canaerí
Ó ghasúr deas a bhí 'na rang,
Dár bh ainm Tadhg Ó Laoghaire.

Bhí áthas mór ar Sheán Ó Riain
Nuair a thug sé an t-éan abhaile,
Chuir sé é san éanadán
Is chroch é ar an bhalla.

Fuair sé bosca beag den síol
A itheann gach canaerí,
Is chuir sé méisín uisce isteach
Mar a chomhairligh Tadhg Ó Laoghaire.

B'ionadh leis nár chan an t-éan,
Mar a chanann gach canaerí;
Níor tháinig uaidh ach "sea, sea, sea,"
Is d'ith sé síol go craosach.

Nigh an t-éan é féin ansin,
Is rith an dath go léir de;
Ní raibh san éan ach gealbhán donn -
Mí-ádh ar Thadhg Ó Laoghaire!

Na Tabhair Aon Rud Le hIthe Dóibh!

Le Gabriel Rosenstock

Léim spásfhirín go beo isteach im leabasa aréir,
"Cad as ar tháinig tusa? Díreach anuas ón spéir?"
"Bog isteach!" ar seisean, "tá mé préachta leis an bhfuacht-
Aon rud maith ar an mbosca?" "Tá' arsa mise, 'An Nuacht!"

"Bhuel cuir ar siúl láithreach é!" arsa an spásfhirín ag crith,
"Agus tabhair dom rud éigin le hithe - táim stiúgtha - rud ar bith!"
Fuair me ceapaire feola dó agus d'amharc sé ar faoi dhó:
"Tá brón orm," arsa an spásfhirín, "rud ar bith ach bó."

Fuair mé pláta pónairí dó, sailéad agus rís
Agus d'alp sé siar an t-iomlán ag amharc ar an teilifis:
Agus chuala mé an léitheoir nuachta: **TÁ FIRÍNÍ I mBAILE ÁTHA CLIATH-
ACH NÍ DHÉANFAIDH SIAD DOCHAR DÁ LAGHAD DUIT
MÁ CHOINNÍONN TÚ AMACH IAD Ó BHIA.**

Fill Arís

Le Seán Ó Ríordáin (1916-1977)

Fág Gleann na nGealt thoir,
Is a bhfuil d'aois seo ár dTiarna i d'fhuil,
Dún d'intinn ar ar tharla
Ó buaileadh Cath Chionn tSáile,
Is ón uair go bhfuil an t-ualach trom
Is an bóthar fada, bain ded mheabhair
Srathair shibhialtacht an Bhéarla,
Shelley, Keats is Shakespeare:
Fill ars ar do chuid,
Nigh d'ainm is nigh
Do theanga a chuaigh ceangailte i gcomhréiribh
'Bhí bunoscionn le d'éirim:
Dein d'fhaoistin is éin
Síocháin led ghiniúim féinig
Is led thigh-se féin is ná a threabh a thréigean.
Téir faobhar na faille siar tráthnóna gréine go Corca Dhuibhne,
Is chífir thiar ag bun na spéire ag ráthaíocht ann
An Uimhir Dhé, is an Modh Foshuiteach,
Is an tuiséal gairmeach ar bhéalaibh daoine:
    Sin é do dhoras,
    Dún Chaoin fé sholas an tráthnóna,
    Buail is osclófar
    D'intinn féin is do chló ceart.

Foirm Iontrála do Scoileanna

Foirm ar leith do gach comórtas - Déan cóip

Comhairle Ceantair
Lár Uladh
Mid Ulster
District Council

(Úsáid bloclitreacha le do thoil)

AINM NA SCOILE: _____

Ainm An Mhúinteora _____

R -phost _____

UIMHIR & TEIDEAL AN CHOMÓRTAIS

_____ Rang _____

Ainmneacha na ndaltaí

1)	16)
2)	17)
3)	18)
4)	19)
5)	20)
6)	21)
7)	22)
8)	23)
9)	24)
10)	25)
11)	26)
12)	27)
13)	28)
14)	29)
15)	30)

TÁILLE _____

Dearbhú Chosaint an Pháiste thar ceann Scoile

Cosaint an Pháiste

Glacfar grianghraif agus físeáin le haghaidh margáochta agus bolscaireachta ar lá na feise. Úsáidfeair na híomhánna ar bhileoga eolais, sna nuachtáin le preasráitis agus ar Facebook, Twitter agus You Tube. Síniú thíos thar ceann do scoile **má tá** cead ag na páistí i do rangsa/ scoil a bheith sna grianghraif agus sna físeáin.

Child Protection

Photographs and videos will be taken for marketing and publicity purposes on the day of the feis. The images may be used on information leaflets, with press releases in newspapers, on Facebook, Twitter and You Tube. Please sign below on behalf of your school / class group **if it is permitted that** the children may be photographed and filmed.

Síniú _____ Príomhoide Dáta _____
Signed _____ Principal Date _____